

AKCIJA, S KATERO POMAGAMO GORSKIM REŠEVALCEM

ODSLEJ TUDI PODPORNİ ČLANI GRS

PAVLE ŠEGULA

Uvedba kategorije **podporni član GRS** je najtesneje povezana s financiranjem Gorske reševalne službe (GRS). O tem poprečen planinec ne ve dosti, večina tistih, ki zahajajo v gore, pa ne veliko več — ali pa sploh ničesar. Večina ve le to, da posegi GRS prizadetih ne stanejo prebite pare; to pa je tudi vse.¹

Poglejmo torej najprej osnovne podatke o virih financiranja in potrebah GRS!

Kadar rešujejo, dobe reševalci povrnjene samo stroške, ki jih imajo zaradi udeležbe v akciji s hrano, prenočiščem in potnimi stroški. Po potrebi jim Komisija za GRS (KGRS) ali neposredno delovna organizacija nadomesti izgubo dohodka zaradi izostanka z dela ali drug izdatek v zvezi z opravljeno akcijo.

Dodajmo še sredstva za preprečevanje nesreč, za nabavo posebne skupne, tehnične in sanitetne opreme, za prispevek in pomoč pri nabavi osebne opreme in sredstva za tehnično opremo reševalcev, za radijske zveze, za šolanje in dobro osebno pripravljenost reševalcev, pa dobimo kar zajetno vsoto, potrebno za nemoteno delo GRS.

HITRO POKVARLJIVO BLAGO

Med osnovne izdatke postaj GRS (PGRS) štejemo vse stroške, ki so potrebni za obstoj GRS in njeno uspešno delo. Nakup drage enotne opreme, predvidene z normativi o tehnični in zaščitni opremi GRS, gre v breme KGRS ali iz združenih sredstev PGRS in KGRS, pač glede na to, za kakšna vlaganja gre, za kakšne namene in seveda za kakšne stroške.

V času akcij pa tudi med usposabljanjem in obnavljanjem znanja se izrabí in uničí veliko opreme, bodisi tehnične bodisi druge, tako skupne kot osebne. Noben čudež ni, če gospodar PGRS ali tudi KGRS po eni sami akciji izloči drage plezalne vrvi, če v stenah ostanejo klini in vponke. Celo jeklenice niso varne pred obrabo in jih je treba večkrat menjati.

O obrabi osebne opreme ne bi posebej govoril; spominjam se reševanja pod Rzenikom, kjer sem v enem samem popoldnevu in noči uničil nove gorske čevlje; ostrí luskasti kamni na melišču pod steno so kot noži načeli šive in razrezali usnje. Ob delu z vrvmi gredo po gobe vetrovke in puhasta oprema, tudi nahrbtniki niso večni. Podobno je z gorskimi nosili, re-

ševalnimi oprtniki, akia čolni. To je tam, kjer so reševalne akcije pogoste, pravilo; opremo pa je treba menjati tudi drugod, saj se posamezni pripomočki starajo in jih je treba menjati, da bi ne bilo neprijetnih in nevarnih presenečenj.

Sicer pa: kdor hodi v gore, že sam ve, da nobena stvar ni večna in poceni. O ceni tehnične opreme za reševanje smo pisali pred kratkim.² In četudi si gorski

reševalci osebno opremo nabavljajo v glavnem ali v celoti iz lastnega žepa, je to v primerjavi s celotnimi stroški GRS le del izdatkov, ki jih morajo kriti PGRS in KGRS.

Od kod torej sredstva?

OD KOD SREDSTVA?

- **Planinska zveza Slovenije** odvaja GRS prispevek iz prometa planinskih postojank. Ne bom posebej poudarjal, da ta ni posebno velik; v primerjavi z izdatki je zgolj simboličen.
- **Zdravstvena skupnost Slovenije** daje na podlagi pravic zavarovancev do zdravstvenega varstva kjerkoli, torej tudi v gorah, sredstva za kritje stroškov reševalnih akcij prizadetih zavarovancev. Prispeva pa tudi del sredstev za obnavljanje znanja reševalcev. To je zelo pomembna sistemska pomoč, ki pa — žal — ne zajema tujcev in nezavarovanih oseb.
- **Loterija Slovenije** daje del sredstev za financiranje nepokritih reševalnih akcij. Z njenim prispevkom krijemo deloma tudi obnavljanje opreme, tisk in nabavo strokovne literature, pregleda in preizkušanje opreme in nekatere druge izdatke.

¹ Glej Zbornik GRS pri PZS 1912—1987, prispevek Danila Škerbineka »Kako se financira GRS«, stran 47—54.

² Glej P. Šegula: »Draga varnost v gorah«, PV 3/1989, str. 109—111.

- **Zavarovalna skupnost Triglav** sofinancira vzgojno-izobraževalno delo v republiškem merilu in preventivo v okviru KGRS.
- **Republiški sekretariat za ljudsko obrambo** po dogovoru prispeva h kritju tistega dela programa GRS, ki zadeva predvsem Civilno zaščito.
- **Zveza vodnih skupnosti Slovenije** prispeva del sredstev za posege in vzgojne akcije, ki zadevajo varstvo pred snežnimi plazovi.
- **Republiški sekretariat za notranje zadeve z milico** po dogovoru skrbi za obveščanje o nesrečah in alarmiranje reševalcev, pomaga s sredstvi za zvezo in jih vzdržuje ter izvaja reševanje s helikopterjem Letalske enote milice.
- **Občinski organi za ljudsko obrambo, TKS** in drugi prispevajo del sredstev za potrebe PGRS in hranarino za la vinske pse.
- **Posamezne delovne organizacije** prispevajo pomoč v finančnih sredstvih in posameznih izdelkih, ki jih nudijo s posebnim popustom za potrebe PGRS in reševalcev.
- **Člani in PGRS** marsikateri dinar zaslužijo s prostovoljnim delom; v tem okviru velja posebej omeniti dežuranje članov GRS na organiziranih smučiščih.

Iz povedanega sledi, da je GRS veliko storila, da bi si zagotovila dotok sredstev, še vedno pa nam kljub naklonjenosti mecenov ne uspe zadovoljiti vseh potreb. Razumljivo je torej, da si prizadevamo in razmišljamo, kako priti do sredstev in si zagotoviti vse potrebno. Ena od možnih rešitev je prostovoljna pomoč širše javnosti v obliki prispevkov **podpornih članov GRS**, bodisi zasebnikov, bodisi podjetij in drugih pravnih oseb. Financiranje te vrste se je že izkazalo v sosednji Avstriji, na podoben

način pa krije lep del poslovnih stroškov tudi slovita Švicarska letalska reševalna služba (Schweizerische Rettungsflugwacht).

NALEPKE ZA DAROVALCE

In kako je s slovensko akcijo **podporni član GRS?**

Konec aprila letos je KGRS izdala nalepke v obliki znaka, podobnega uradnemu znaku gorskega reševalca, vendar s pripisom **podporni član in letnico veljavnosti**.

Nalepka je namenjena za pritrditev na osebno ali drugo vozilo, lahko pa jo prilepimo kamorkoli, pač po želji in okusu, vsekakor pa na vidno mesto, saj s tem izkažemo tudi svojo povezanost s svojo samozasčitno organizacijo, ki že od leta 1912 uspešno in nesebično opravlja svoje poslanstvo.

Podporne člane GRS pridobivajo — spet zaradi povezave z javnostjo oziroma zaledjem — člani postaj GRS na svojem vplivnem območju pa tudi tam, kjer postaj GRS ni, kjerkoli v Sloveniji in Jugoslaviji ali v zamejstvu, saj so posegi GRS namenjeni vsakomur, ki je potreben pomoči, neodvisno od tega, kdo je in od kod prihaja.

Sredstva, ki jih pridobe PGRS iz prispevkov podpornih članov GRS, so namenjena za nabavo in vzdrževanje tehnične, sanitetne in zaščitne opreme GRS.

Na voljo so enotne nalepke, katerih cena bo v letošnji sezoni znašala za zasebnike 30 000 dinarjev, za podjetja, ustanove in druge pravne osebe pa 100 000 dinarjev. Podporni član ob nabavi dobi nalepko, po želji pa še potrdilo, če bi rad svoj izdatek uveljavil pri zahtevku za znižanje davčne osnove.

Gorski reševalci po Sloveniji pričakujemo ugoden odziv, vsem podpornim članom GRS pa iskrena hvala v imenu vseh, ki bodo iz kakršnegakoli razloga potrebovali našo pomoč.

ZAJEDALEC, KI PRENAŠA MENINGITIS IN BORELIOZO

MAJHEN KLOP POVZROČA VELIKE TEŽAVE

Doslej smo bili prepričani, da je najhujše, kar lahko prizadene človeka, ki se mu je na kožo prisesal klop, virusni klopni meningitis. Pred kratkim, pred nekaj leti, pa so odkrili, da ta nadležni zajedalec lahko prenaša še eno, mnogo hujšo bolezen, lajmsko boreliozo. Imenovali so jo po ameriškem kraju Lyme v Connecticutu, kjer so pred kakšnimi desetimi leti opazili izredno veliko primerov artritis pri otrocih in mladih ljudeh. Pri četrtini teh ljudi so v začetnem stadiju opazili na koži rdeče lise, ki so postajale vedno večje, celo do decimeter v premeru, in so bile podobne volovskemu očesu. Sicer pa so popolnoma

enake znake opazovali in opisovali zdravniki v Evropi že v začetku tega stoletja, le da niso znali razložiti vzroka za takšne spremembe na koži — in pozneje še kje drugje.

ŠTIRI RAZVOJNE STOPNJE

Klop, ta nadležna žuželka, ima dveletni življenjski cikel, ki naj bi ga — enako kot njegove prehranjevalne navade — poznali, da bi si lahko razložili širjenje nevarne bolezni, ki jo prenaša. Ta živalca iz rodu pajkov se levi iz larve v nimfo in iz te v odraslega klopca. Vsaka od njenih oblik pije kri